



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 1068/2020

09.07.2020. године

Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Миленко Малешевић, адвокат из ..., против тужених Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, са седиштем у Београду и Народне банке Србије, ради утврђења и исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против решења Апелационог суда у Београду Гж 7175/18 од 23.01.2019. године, у седници већа одржаној 09.07.2020. године донео је

Р Е Ш Е Њ Е

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против решења Апелационог суда у Београду Гж 7175/18 од 23.01.2019. године.

О б р а з л о ж е њ е

Решењем Вишег суда у Београду П 2175/2016 од 08.03.2018. године, ставом првим изреке, одбачена је тужба тужиоца у делу који се односи на захтев за утврђење да је на снази и да производи правно дејство Уговор о орочењу девизног штедног улога на штедној књижици тужиоца по партији под бројем-....-....-....-.... код Привредне банке АД у стечају из Београда, закључен дана 01.01.1978. године, са уговореном каматом од 11%. Ставом другим изреке, обустављен је парнични поступак у преосталом делу који се односи на захтев тужиоца да суд утврди висину штедног улога тужиоца по партији ...-...-...-...-... код Привредне банке АД у стечају из Београда, по позицијама СНФ, немачких марака, француских франака, на дан 31.12.2015. године, да суд обавезе тужене да трпе наплату тужиоца у потраживаним износима, као и у делу захтева у коме је тражио да суд обавезе тужене да тужиоцу по истом штедном улогу исплате разлику камате од исплаћеног до износа камате који би му био обрачунат по уговореној стопи од 11%. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженој Републици Србији на име трошкова поступка исплати износ од 91.500,00 динара.

Решењем Апелационог суда у Београду Гж 7175/18 од 23.01.2019. године одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђено решење Вишег суда у Београду П 2175/16 од 18.03.2018. године.

Против правноснажног решења донетог у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужена Народна банка Србије поднела је одговор на ревизију.

Испитујући побијану одлуку у смислу члана 408. у вези члана 420. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 87/18 – у даљем тексту: ЗПП), Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужиоца није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Наводима ревизије да је другостепени суд потврдио првостепену пресуду чијом изреком није одлучено о свим тужбеним захтевима на начин како су постављени у тужби, указује се на повреду поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, која не може бити законски разлог за изјављивање ревизије у смислу члана 407. став 1. ЗПП. Такође, наводи ревидента о погрешно утврђеној вредности предмета спора не могу се сматрати ревизијским разлогом о постојању битне повреде поступка из члана 374. став 1 у вези члана 33. ЗПП јер разлог за изјављивање ревизије може бити само повреда поступка која је учињена пред другостепеним судом.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је са „Привредном банком“ Београд АД у стечају дана 01.01.1978. године закључио уговор о орочењу девизног штедног улога према којем је уговорена камата износила 11% на годишњем нивоу, коју је банка обрачунавала у складу са уговором. Међутим, када је Република Србија донела прописе о измирењу обавеза по основу девизне штедње, тужиоцу је обрачунавана и исплаћивана нижа камата. Тужбеном захтевом тужилац је тражио да се утврди да је наведени уговор на снази и да производи правно дејство и то са уговореном каматом од 11%, по којем је тужена Република Србија јемац са свим правима и обавезама јемца. Такође је тражио да се утврди да штедни улог тужиоца по наведеној партији уговора на дан 31.12.2015. године на позицији швајцарских франака износи 50.000 швајцарских франака, на позицији немачких марака 30.000 немачких марака чија је противвредност 15.000 евра и на позицији француских франака 10.000 француских франака чија је противвредност 3.000 евра, те да је тужени као јемац тужиоцу по штедном улогу дужан да призна и трпи све обавезе из уговора од 01.01.1978. године. Предложио је да се тужени солидарно обавезу да тужиоцу исплате наведене новчане износе у означеним валутама на име разлике због мање исплаћене камате у периоду од 01.07.1986. године до 31.12.2015. године. Тужиоцу је по основу уговора о орочењу девизног штедног улога код „Привредне банке“ АД Београд у стечају извршена исплата главнице и камате у складу са донетим прописима. Тужени нису оспоравали правну ваљаност предметног уговора.

По становишту Врховног касационог суда, правилно су нижестепени судови применили материјално право у конкретној правној ствари.

За девизну штедњу грађана у складу са одредбом члана 14. став 3. Закона о девизном пословању („Службени лист СФРЈ“ бр. 66/85, 71/86, 3/88, 59/88, 96/91 и „Службени лист СФРЈ“ бр. 27/92, 16/93 и 79/94) јемчила је федерација (СФРЈ), а ту гаранцију доношењем Закона о измирењу обавеза по основу девизне штедње грађана („Службени лист СРЈ“ бр. 59/98, 44/99 и 53/21), који је ступио на снагу 12.12.1998.

године, преузела је Савезна Република Југославија. У складу са одредбом члана 4. овог Закона, штедња је претворена у орочени депозит код овлашћених банака и постала јавни дуг Савезне Републике Југославије за који су издате обвезнице које гласе на ДЕМ. Наведеним Законом утврђена је висина јавног дуга који обухвата девизну штедњу грађана положену код овлашћених банака са стањем на дан 31.12.1997. године, укључујући и обрачунату камату до тог дана, као и камату у висини од 2% годишње обрачунату за период од 01.01.1998. године до 31.12.2011. године. Одредбом члана 22. Закона прописано је да се даном његовог ступања на снагу обустављају сви започети а неокончани поступци, укључујући и извршне поступке за наплату девизне штедње обухваћене тим законом.

Доношењем Закона о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије по основу девизне штедње грађана („Службени лист СРЈ“ бр. 36/2002 и „Службени гласник РС“ бр. 80/2004, 101/2005 и 108/2016) престала је примена Закона о измирењу обавеза по основу девизне штедње грађана и уређени су услови и начин регулисања обавеза по основу девизне штедње грађана из члана 2. Закона о измирењу обавеза по основу девизне штедње грађана, која је у складу са чланом 4. Закона, претворена у орочени депозит код овлашћених банака и постала јавни дуг Савезне Републике Југославије. У конкретном случају, тужбени захтев се поред осталог односи на девизну штедњу положену код „Привредне банке“ АД Београд и то затечено стање штедних улога код те банке на дан 31.12.1997. године увећано за прописане камате у наредном периоду. Чланом 3. Закона о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије је приписано да је обавеза СРЈ по основу наведене штедње постала обавеза, односно јавни дуг Републике Србије и Републике Црне Горе, сразмерно висини девизне штедње грађана чије је пребивалиште на територији тих република. Законом је прописана динамика извршења обавеза према девизним штедишама и обавезност конверзије девизне штедње у обвезнице, које гласе на евро и садрже унапред обрачунату камату по стопи од 2% на годишњем нивоу до рокова доспећа тих обвезница. Конверзију девизних штедних улога у обвезнице врше банке из члана 8. Закона, односно банке код којих је положена девизна штедња, банке које су услед статусних промена постале правни следбеници тих банака, као и банке које су у складу са прописима којима се уређује санација, стечај и ликвидација банака преузеле послове у вези са исплатом девизне штедње грађана положене код овлашћених банака над којима је покренут поступак стечаја или ликвидације, тако што су дужне да стање девизног штедног улога на дан емисије обвезница, неисплаћене девизне штедне улоге грађана прерачунају у евре и искажу у еврима, утврде обавезе према девизним штедишама у смислу члана 4. овог закона и изврше конверзију тих улога у обвезнице на начин утврђен чланом 6. тог закона. Одредбом члана 36. важећег Закона о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије по основу девизне штедње грађана прописано је такође да се даном ступања на снагу тог закона обустављају судски поступци за наплату девизне штедње обухваћене овим законом, укључујући и извршне поступке.

Након отварања поступка стечаја над „Привредном банком“ АД Београд, питање даљег сервисирања старе девизне штедње положене код те банке је у складу са важећим прописима уређено Уговором закљученим између Чачанске банке АД Чачак (сада Halkbank) и „Привредне банке“ АД. Тужилац је у складу са важећим прописима код банке сервисера ове штедње (Чачанска односно Halkbank) извршио конверзију свог штедног дуга у обвезнице Републике Србије.

Одредбом члана 194. Закона о парничном поступку прописани су предмет тужбе за утврђење и услови за њену допуштеност. Тужба за утврђење (декларативна тужба) подиже се како би се унела извесност у односе тужиоца и туженог када између њих постоји спор о постојању или непостојању неког правног односа или права, и тужилац је дужан да правни интерес за подношење овакве тужбе (као процесну претпоставку о којој суд води рачуна по службеној дужности и по приговору странака у току читавог поступка) учини вероватним, односно покаже да постоји опасност да ће тужени својим понашањем повредити неко његово право због тога што је неизвесно постојање неког правног односа или права, односно истинитост неке исправе, као и пре доспелости захтева за чинидбу из истог односа или да учини вероватним постојање неког другог правног интереса за пружање декларативне правне заштите. Правилно су нижестепени судови закључили да тужилац нема правни интерес за утврђење да је уговор о орочењу девизног штедног улога на штедној књижици који је закључио са „Привредном банком“ АД Београд, на снази и да производи правно дејство. Ово стога што тужени нису оспоравали постојање, садржину и пуноважност уговора о орочењу девизног штедног улога а тужиоцу је по основу уговора извршена исплата главнице и камате у складу са донетим прописима о старој девизној штедњи, па је тужба са оваквим тужбеним захтевом правилно одбачена.

Имајући у виду да је одредбом члана 36. Закона о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије по основу девизне штедне грађана прописано да се даном ступања на снагу тог закона обустављају судски поступци за наплату девизне штедне обухваћене овим законом, укључујући и извршне поступке, правилном применом материјалног права одлучено је и о осталим захтевима тужиоца.

Нису основани наводи ревидента да су тужени оспоравали уговор о девизној штедњи тиме што су се противили да се утврди разлика између исплаћене и уговорене камате и да има економски интерес за подношење ове тужбе због разлике у камати. Нижа каматна стопа је исплаћивана тужиоцу у складу са наведеним законским прописима које је држава донела ради измирења обавеза по основу девизне штедне грађана која је претворена у орочени депозит код овлашћених банака и постала јавни дуг. У складу са тим, и сам тужилац је извршио конверзију свог штедног улога у обвезнице Републике Србије и извршена му је исплата по основу наведених штедних улога. Економски интерес тужиоца за исплату разлике између камате од 2% на годишњем нивоу која му је обрачуната и исплаћена и 11% која је уговорена, не може се сматрати и његовим правним интересом за подношење овакве тужбе, како је правилно закључио и другостепени суд.

Ревизијски наводи да држава није могла да мења уговор доношењем закона и да по том основу исплаћује мању каматну стопу на орочена девизна средства од уговорене, такође нису основани. Уставом Републике Србије у члану 97. став 1 тачка 2 прописано је да је у њеној надлежности између осталог и остваривање и заштита слобода и права грађана; уставност и законитост; поступак пред судовима и другим државним органима; одговорност и санкције за повреду слобода и права грађана утврђених Уставом и за повреду закона, других прописа и општих аката, а у члану 99. став 1 тачка 7 да је у надлежности Народне скупштине да доноси законе и друге опште акте из надлежности Републике Србије. Одредбом члана 145. став 2 Устава РС прописано је да се судске одлуке заснивају на Уставу, закону, потврђеном међународном уговору и пропису донетом на основу закона. Како само Уставни суд може одлучивати о уставности и законитости општих аката (члан 167. став 1 тачка 1

Устава), нижестепени судови су правилном применом члана 36. Закона о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије обуставили поступак у погледу осталих захтева тужиоца.

Ревизијом тужиоца углавном се понављају наводи који су изношени и у жалбеном поступку и правилно цењени од стране другостепеног суда, па је ревизија оцењена неоснованом и одлучено као у изреци пресуде.

Одлука о парничним трошковима донета је правилном применом члана 153. и 154. Закона о парничном поступку, према успеху у спору и висини потребних трошкова првотужене за вођење парнице.

На основу изложеног, Врховни касациони суд је на основу одредби члана 414. и 420. став 6. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић